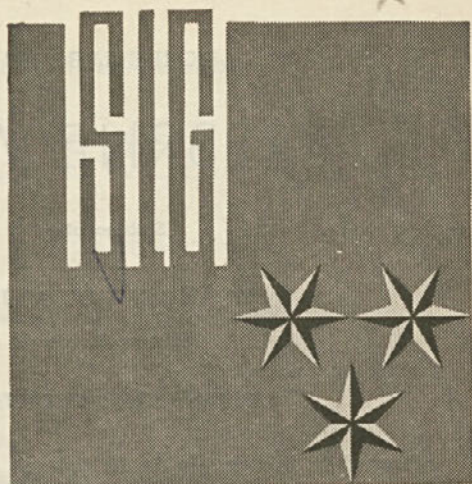

2020
Gledališki list SLG Celje. Sezona 1968-69, št. 1-2. Izdalo in založilo Slovensko ljudsko gledališče Celje. Predstavniki: upravnik Slavko Belak. Urednik: Janez Žmavc. Foto: Viktor Berk. Naklada 1.200 izvodov. Tisk »Celjski tisk« Celje.

LEBOVIČ
SREBRNE VEZI

ROKSANDIČ
PTIČI BREZ JATE

SRADMIJA
V UPRAVNI
DOKUMENTACIJA
KRAJNA
SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

DORĐE LEBOVIĆ

SREBRNE VEZI

(Srebrno uže)

DRAMA V 3 DEJANJIH

Odmor po 2. dejanju

2020

Režija: IGOR PRETNAR

Prevod in lektor: Majda Križajeva

Scena: Milan Butina

Kostumi: Irena Felicijanová

Stara Nada Božičeva

Potepuh Pavle Jeršin

Gvozden Franci Gabrovšek

Mala Minu Kjudrova

Beli Janez Bermež

Major Jože Pristov

Neko viharne noči, najmanj dvajset let po zmagi

Planinska koča na visoki planoti, stisnjena med strme stene in
prepade, približno na pol poti med vznožjem in vrhom

Šepetalka: Anica Kumrova

Vodja predstave: Stanko Jost

PREMIERA 27. SEPTEMBRA 1968

Tehnično vodstvo predstav: Franjo Cesar — Razsvetljava: Bogo Les
Odrski mojster: Franc Klobučar — Krojaška dela: Amalija Palir-
jeva, Jože Gobec in Oto Čerček — Frizerska dela: Vera Srakar —

DUŠKO ROKSANDIČ

PTIČI BREZ JATE

(Ptice bez jata)

dramske situacije v dveh delih

Režija: FRANCI KRIŽAJ

Prevod in lektor: Majda Križajeva

Scena: Avgust Lavrenčič

Kostumi: Vida Zupan-Bekićeva

Rapo	Sandi Krošl
Mati	Marija Goršičeva
Martin	Janez Bermež
Momo	Jože Pristov
Vuka	Marjanca Krošlova
Načelnik	Marjan Dolinar

Godi se danes

Sepetalka: Anica Kumrova — Vodja predstave: Stanko Jost

PREMIERA 11. OKTOBRA 1968

Slikarska dela: Ivan Dečman — Rekviziterska dela: Ivan Jeram —
Čevljarska dela: Konrad Faktor — Garderoba: Fanika Pantner

Dordje Lebović

O SVOJI DRAMI

Junaki drame SREBRNE VEZI so postavljeni pred brezkompromisno dilemo: postaviti morajo na kocko svojo varnost, da bi rešili tuja življenja, ki so v nevarnosti. Precej stvari je, ki te ljudi ločuje, vendar samo skupna reševalna akcija lahko reši ponesrečence iz stiske. V tej ekstremni situaciji ni več samoprevare, ni več glazure lažne morale, človek ni več tisto, kar bi hotel biti, temveč tisto, kar v resnici je. Problem moralne odločitve se v taki situaciji kaže v ostri luči. In prav ta problem me najbolj zanima.

Vprašujem se, ali človeško plemenitost ogrožata strah in sovraštvo, ali jo vklepajo ambicije, strasti, neumnost, fanatizem in predsodki, in ali jo paralizirajo nesporazumi, spopadi ter boj za prestiž. Vprašujem se, zakaj reševalci najpogosteje pridejo prepozno, kljub že zdavnaj potrjeni želji pomagati bližnjemu v nesreči. Vprašujem se, ali je bilo storjenih že toliko krivic, da je vera v človeka čista iluzija, najbolj navadno slepilo. In nazadnje se vprašujem, ali je življenjski nagon močnejši od najmočnejšega občutka človečnosti in ali je ta nagon potrdilo za našo neuničljivost, ali pa je kal našega uničenja.

Vseh teh vprašanj ne postavljam zato, da bi jih odpravil, temveč da bi dal spodbudo za nova, še popolnejša vprašanja.

Književnik Djordje Lebović se je rodil leta 1928 v Somboru. Med vojno je bil v nemških koncentracijskih taboriščih v Mauthausenu in Auschwitzu. Leta 1951 je diplomiral na Filozofski fakulteti v Beogradu.

Njegovo prvo literarno delo je drama NEBEŠKI OD-RED (soavtor Aleksander Obrenović), za katero je dobil leta 1957 nagrado Sterijevega pozorja. Drugič je dobil Sterijevo nagrado leta 1965 za dramo ALELUJA.

Lebović je napisal še gledališka dela GROTESKE, CIRKUS (soavtor Aleksander Obrenović), ŠARLATAN (soavtor Josip Lašić), SREBNE VEZI in VIKTORIJA, nato televizijski drami LUTKA in APOKALIPSA ter približno deset radijskih iger, med katerimi so bile nagrajene LUČI IN SENCE, TISOČA NOČ in POGREB SE PO NAVADI ZAČNE POPOLDNE. Lebovićeva dela so natisnjena ali izvedena v dvanajstih državah.

Duško Rokсандić

O SVOJEM DELU

PTIČI BREZ JATE so že šesto dramsko delo Duška Rokсандića, v našem gledališču se ga spominjamo po komediji »Babilonski stolp«, igrali smo jo 1958. leta. V svojih delih se avtor največ ukvarja z motivi in problemi iz NOB. V spremni besedi k zadnji redakciji PTIČEV BREZ JATE — delo je namreč nastajalo v daljšem razdobju in bilo večkrat redigirano, publicirano pa tudi igrano na radiu, vendar šele letošnjo pomlad krščeno na odru Zagrebškega dramskega gledališča — piše, da Rokсандić načenja in prikazuje neke osebne drame v naši sodobni družbi in da skozi te osebne drame osvetljuje določena aktualna vprašanja, ki nas tarejo kot problemi. To je drama ljudi, ki so ostali v množici brez jate, med bližnjimi in bivšimi tovariši se počutijo kot osamljenci, družbeno odvečni in nepotrebni...

Ko so avtorja vprašali, ali ga je za to temo inspiriral določen dogodek, je dejal, da se mu zdi vprašanje dovolj zanimivo. »Delno zadene v bistvo. Konstelacija določenih dogodkov in odnosov me je spodbudila, da sem se začel ukvarjati z usodo posameznikov v okviru našega revolucionarnega dogajanja. Vzemite na primer takšno nadrobnost. Poznam določeno število revolucionarjev, ki so zelo nesrečni, čeprav imajo zelo visoke položaje in vse tisto, kar jim še danes nudi funkcija. Niso zadovoljni, počutijo se izgubljeni, ostali so brez zana, kakor da ne vidijo več pravega cilja in smisla življenja. Ne čutijo več tistih iracionalnih razlogov, ki so svoj čas iz njih, revolucionarjev, ustvarjali heroje, jih navdihovali za velike podvige in hrabre odločitve in jih hkrati ločevali od tistih, ki jih ta zanos in žar nista prevečala. Ostali so brez pravih življenjskih dimenzij. Torej, razlogov, motivov in spodbud, da sem se lotil pisanja PTIČEV BEZ JATE, je več. Življenje, tako, kot je, polno protislovnosti in dramatičnih dogodkov, me s svojo resničnostjo in resnostjo sili, da skušam neke situacije, kakor jih vidim in doživljam, tudi literarno oblikovati. To je samo ena oblika mojega hotenja. Mnogo važnejša in bitna je želja, da kot dramatik, ne glede na družbene kontekste in revolucionarne tokove, POKAŽEM USODE POSAMEZNIKOV IN DOLOČENIH LJUDI V TEH DOGAJANJIH, NJIHOVE DRAME, TRAGEDIJE IN VSE TISTE ČLOVEŠKE DILEME, ki jih občutijo kot ljudje in nekdanji revolucionarji. Vse dvome, med katere so razpeti, in ki njihove situacije še bolj dramatizirajo in bližajo tragiki. Več načinov in sredstev je, da bi vse to izrazil. Lahko bi na primer pobegnil v antiko, v neko drugo geografsko in historično okolje in tam našel adekvatne situacije in z njimi reševal spopade. Morda bi bilo to celo boljše in bolj oportuno. Lahko bi okolje stiliziral, vzel elemente in dejstva iz našega izkustva, z Ezopovim jezikom pa sebi zagotovil alibi. Več možnosti sem imel. Mogoče bi se mi z drugačnim načinom odprlo več literarnih in ustvarjalnih možnosti. Vendar sem se odločil za takega, neposrednega, — ki mi daje niz prednosti pa tudi obremenitev, ki vključujejo tudi pomanjkljivosti v primerjavi z metodami in oblikami, o katerih sem govoril. Sicer pa mi je kot pisatelju in človeku takšen način najbližji, menil sem, da bom z njim najjasneje osvetlil probleme, ki so me mučili.

Slavko Belak

V NOVO SEZONO

Nerad začenjam uvodne besede v novo gledališko igralno obdobje z razmišljanjem o upravičenosti celjskega gledališča, saj se je o tem v minuli sezoni pogosto razpravljalo. Čeprav so bile morda za koga te razprave prepogoste, so bile nam dobrodošle: utrdile so nas v zavesti, da se je sorazmerno mlada kulturna ustanova tako ukoreninila, da si danes težko zamišljamo Celja brez tega kulturnega žarišča.

Bilanca dosedanjih igralnih obdobj, predvsem pa preteklega, kaže, da je gledališče našlo potrditev za svoje delo v svojem okolju, da je občinstvo začutilo, da se v gledališču nekaj dogaja, da je vsaka premiera svojevrsten dogodek, da nam gre človeško in umetniško krvavo zares. Gledališče zadovoljuje resne kriterije, obenem pa predstavlja poseben stil, adekvaten okolju, ki v njem deluje. Torej gledališče kot izraz specifičnega duha, okolja in njegovih potreb, gledališče, ki te potrebe ne le zadovoljuje, temveč tudi **zbuja**. Zbujanje kulturne klime v Celju in zaledju je vsekakor ena od pomembnih značilnosti naših prizadevanj: gledališče tako postaja namesto hrama umetnosti in estrade literarne ekshibicije, tribuna idej, orkestra zabave in ekran kolektivne fantazije, če lahko za tako podobo gledališča uporabim misel našega pokojnega dramaturga Herbeta Grūna.

Žal ostaja naše delo v širši slovenski javnosti večino ma neopaženo: če nam je v pretekli sezoni uspelo s Cankarjevimi HLAPCI zbuditi polemike v celotni jugoslovanski kulturni javnosti in s tem ponovno opozoriti na umetniška prizadevanja majhnega gledališča, tega

v slovenskem okviru nismo mogli doseči z nobeno predstavo. Odmevnosti pogrešamo, le-ta je tako skromna, da žal ostaja samo v mejah našega zemljepisnega območja.

Kljub osamljenosti, odrezanosti od slovenskega nacionalnega središča in kljub skromni odmevnosti našega dela v celotni slovenski kulturni javnosti (ali pa prav zaradi tega) pa je iskanje kar moč tesnih stikov z obiskovalci za naše gledališče prepotrebni imperativ. Neglede na razlike v okusu, izobrazbi, starosti in osnovni življenjski usmerjenosti naše gledališko občinstvo brez razlike prisluhne odkriti besedi, resnici in pogumni kritični ostrini, torej vsemu tistemu, kar karakterizira pravo umetnost. Zato gradimo repertoar na spoznanju, da je namenjen ljudem, ki jih vodi v gledališče resnična kulturna želja in potreba, nato ljudem, ki jih vodi v gledališče nujna želja po kulturnem razvedrilu, predvsem pa delovnemu človeku, ki je temu gledališču ustvaril temelje, ki ga je z velikimi gmotnimi žrtvami postavil na noge in ki ga z nič manjšimi žrtvami ohranja pri življenju in mu omogoča redno delo.

Vse to nas vodi v smer kvalitetnega in umetniško vrednega repertoarja, čeprav premaloštevilni umetniški ansambel (še vedno imamo samo 6 igralk in 12 igralcev) bistveno hromi izbor repertoarja in čeprav finanč-

Ivan Cankar: Hlapci. Premiera 20. X. 1967. Režija: Mile Korun. Gostovanji: 18. maja 1968 v Titovem Užicu v okviru IV. srečanja srbskih gledališč in 21. maja na Sterljevem pozorju v Novem Sadu.

no stanje vseskozi terja že pretirane varčevalne ukrepe. Iz vseh teh ozirrov smo v preteklem igralnem obdobju postavili repertoar, ki predstavlja predvsem znana imena iz svetovne in domače klasike. Tudi dela iz sodobne dramatike so bila komunikativna in pestra po literarnih zvrsteh.

O samih uprizoritvah ne bom govoril — videli ste jih, ocenili in sami presodili, koliko se strinjate z ocenami, ki ste jih brali ali poslušali. Posebej velja opozoriti na troje uprizoritev, ki jih lahko štejemo za najbolj uspele in so doživele tudi največ ponovitev: Cankarjeve Hlapce, otvoritveno predstavo sezone, s katero smo uspešno gostovali v okviru praznovanj stote obletnice slovenskega gledališča v Ljubljani in s katero smo ponovno prodrli v širšo jugoslovansko kulturno javnost s predstavo v okviru Sterijevega pozorja v Novem Sadu; Brechtovega Švejka v II. SVETOVNI VOJNI in Sofoklovega KRALJA OIDIPUSA.

Med omembe vrednimi priznanji v pretekli sezoni moramo na prvem mestu omeniti subvencijo, ki jo je našemu gledališču odmeril občinski proračun. Ta subvencija seveda še vedno ne pokriva vseh potreb gledališča, vendar pa nakazuje bistven premik v tretmaju našega gledališča. Zaradi tega smo lahko dokaj uspešno prebrodili zagato, v kateri smo se znašli ob začetku pretekle sezone.

Med priznanji velja omeniti tudi prvomajsko nagrado združenja dramskih umetnikov Slovenije, ki jo je prejel igralec Pavle Jeršin za vlogi Švejka v Brechtovem istoimenskem delu in Komarja v Cankarjevih Hlapcih, ter Šlandrovo nagrado, ki jo je za uspele postavitve Cankarjevih likov prejel igralec Sandi Krošl.

Pavle Jeršin v vlogi Švejka

Jeršin v vlogi Komarja

V okviru praznovanj stote obletnice slovenskega gledališča smo pripravili v pretekli sezoni Teden slovenske sodobne drame, ki je bil od 18. do 24. marca. V okviru te gledališke manifestacije so se na našem odru predstavila vsa slovenska gledališča: Mladinsko gledališče iz Ljubljane s Suhadolčanovo mladinsko igrico **NAROBÉ STVARI V MESTECU PETPEDI**, Mestno gledališče ljubljansko s Strniševim **SAMOROGOM**, SNG Drama iz Maribora s Kamenikovimi **MARIONETAMI**, SNG Drama iz Ljubljane s Kozakovim **KONGRESOM** in Slovensko ljudsko gledališče iz Trsta z Mahničovo priredbo starih ljudskih pesmi **STARI LJUDSKI TRIP-TIH**. V okviru Tedna je gostovala tudi igralka Branka Verdonikova s Cankarjevo **GOSPO JUDIT**.

V želji, da bi našim obiskovalcem predstavili tudi druga gledališča, smo v pretekli sezoni že drugič razpisali »vezani abonma«. V tem abonmaju so abonenti videli pet predstav: Pirandellovo komedijo **SAJ NI RES** (SG Trst), O'Neillovo dramo **MESEC ZA NESREČNIKE** (ZDK Zagreb), Kozakov **KONGRES** (SNG Drama Ljubljana), Topolovo igro **MAČKA NA TRAČNICAH** (SNG Drama Maribor) in Shafferjevo **ČRNO KOMEDIJO** (MG Ljubljansko).

Z gostovanjem švedskega baleta (Stora teatern iz Goetheborga), smo želeli poživiti celjsko kulturno življenje.

Gledališče je v pretekli sezoni odigralo 193 predstav, od tega 67 na gostovanjih. Vse predstave si je ogledalo 59.642 obiskovalcev, od tega 20.613 na gostovanjih. Številu predstav, ki je najnižje v zadnjih dvanajstih letih, so botrovale pogoste bolezni v ansamblu. Vrsta pred-

Bertolt Brecht: Švejk v drugi svetovni vojni. Premiera: 24. XI. 1967.
Režija: Franci Križaj.

stav je tako ostala neizigrana. Številnim vabilom za gostovanja se nismo mogli odzvati. Čeprav smo imeli v pretekli sezoni v Celju enako število predstav kot leto dni prej, pa je število obiskovalcev za skoro 6.000 višje, kar je vsekakor razveseljivo dejstvo.

Če prištejemo našim predstavam še predstave, ki smo jih organizirali v okviru Tedna slovenske sodobne drame in vezanega abonmaja, smo v pretekli sezoni pripravili oziroma organizirali 204 predstave, ki si jih je ogledalo 62.529 ljudi.

Ob zaključku pretekle sezone ugotavljamo, da smo delovno obdobje 67/68 zaključili dokaj uspešno. To nam potrjujejo številna priznanja in pohvale, ki jih je bilo deležno gledališče kakor tudi posamezni člani umetni-

Saša Škufca: Trnuljčica. Premiera: 9. XII. 1967. Režija: Juro Kislinger. — Franci Gabrovšek in Minu Kjudrova.

škega zbora. Upravičeno lahko trdimo, da je bila pretekla sezona uspešna, saj je uresničitev repertoarja predstavljala za številčno majhen umetniški ansambel zares veliko preizkušnjo. Tudi za repertoar nove sezone nam je glavno vodilo kvaliteta in to tako kvaliteta besedil kakor kvalitetni izbor izvajalcev posameznih uprizoritev.

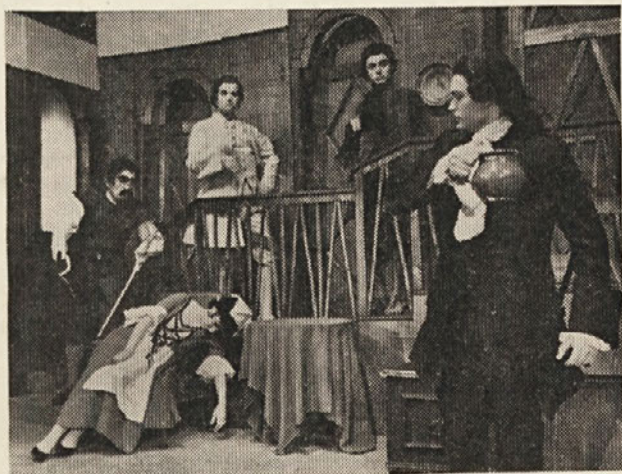
Če je gledališče, kot ogledalo časa in kot prva najbolj pogumna in najbolj svobodna umetniška tribuna družbene skupnosti, tista duhovna dejavnost, ki predstavlja najbolj neposredno, najbolj elementarno in najbolj suggestivno sredstvo za oblikovanje duhovne podobe človeka, potem je naivna in iluzorna misel, da je gledališče lahko podvrženo tržnim zakonom. Ne da bi kakorkoli kršili osnovna samoupravna načela našega družbeno-političnega sistema, pa ne le pričakujemo, temveč tudi upravičeno terjamo trajen in učinkovit nacionalni koncept kulturnega razvoja, v katerem kulturne dejavnosti ne bodo oklepale občinske meje, marveč bodo vse te dejavnosti povezane v enotno slovensko nacionalno kulturo. Ta misel in želja ni nova, zato je nestrpnost glede ureditve teh vprašanj toliko bolj upravičena. S tem, ko se zavedamo pomembnosti kulture, ki je ni mogoče meriti samo po kvaliteti reprezentativnih središčnih institucij, temveč po kulturni aktivnosti v celoti, tudi ugotavljamo, da je ta aktivnost v krizi zaradi zmanjšanih in omejevanih možnosti kulturnih dejavnosti.

Med slovenskimi gledališči nosi naše vrsto primatov: najnižji osebni dohodek, najvišje število delovnih obre-

menitev na posameznega člana umetniškega zbora, (samo v decembru preteklega leta je imela pretežna večina igralcev 44 predstav), najnižjo ceno vstopnice in zato tudi najvišja subvencija na vstopnico. Višina osebnih dohodkov je odvisna od višine subvencije, število delovnih obremenitev od števila umetniškega ansambla, cena vstopnice pa je vezana na specifično socialno strukturo Celja in zaledja. Če ustanovitelj SLG Celje participira na vstopnico 28 N-din, kar je več kot v Ljubljani ali Mariboru, je to brez dvoma tudi zato, ker gledališče, kot smo že omenili, ne le zadovoljuje, temveč tudi zbuja kulturne potrebe.

Naše gledališče opravi s svojimi gostovanji več kot tretjino vseh gostovanj poklicnih gledališč v Sloveniji. Čeprav je dohodek od gostovanj skoraj simboličen, kraji, koder gostujemo, komaj zmorejo pokriti vse stroške. Tako se polagoma tudi naše gledališče zapira vase in vse manj pokriva celotno zemljepisno območje, ki mu je namenjeno.

Zaradi vsega tega pričakujemo spremembo financiranja kulture. Ob vseh specifikacijah manjka našemu gledališču do večje kvalitete samo korak le-ta pa je vezan na finančno vprašanje. Ob vsem tem velja opozoriti na naslednje dejstvo: status quo našega gledališča lahko obdržimo še nekaj let, izkoriščajoč ideali-

Carlo Goldoni: Krčmarica. Premiera: 2. II. 1968. Režija: Dino Radojević. — Stefan Volf, Marjanca Krošlova, Borut Alužević, Andrej Nahtigal in Janez Bermež.

Sofokles: Kralj Oidipus. Premiera: 16. II. 1968. Režija: Dino Radojević. — Andrej Nahtigal, Branko Grubar, Sandi Krošl, Borut Alujević, Nada Božičeva in Drago Kastelic.

zem in strpnost naših članov. Pri tem je lahko vseeno, ali dobimo k sedanji subvenciji nekaj milijonov več ali manj, ali obdržimo 18 igralcev, ali to število celo zmanjšamo — nekakšen teater bo v Celju ostal. Če pa bo taka ustanova vredna imena — gledališče, in če bo vredna, da jo obravnavamo v sklopu celotnega slovenskega gledališkega ustvarjanja, to pa je drugo vprašanje. In to vprašanje ne zadeva samo ožjega zaledja, marveč celotno slovensko kulturno javnost.

HISNE VESTI

Zapustila sta nas Drago Kastelic in Andrej Nahtigal, na novo pa smo angažirali Marka Simčiča in Miroslava Podjeda.

Naslednja premiera bo Machiavellijeva »Mandragola« v režiji Balbino Baranović-Batelino. Premiera: 25. oktobra.

ČETRTIČ NA STERIJEVEM POZORJU

POLITIKA, 23. maja 1968

POLITIČNA TRAGEDIJA

Ivan Cankar: »Hlapci«, režija Mile Korun

Novi Sad, 22. maja

S Cankarjevo dramo »Hlapci« je Slovensko ljudsko gledališče iz Celja odprlo trinajsto Sterijevo pozorje.

Zvest sebi, se režiser Mile Korun tokrat ni zadovoljil z izdelanimi obrazci in tradicionalno odrsko interpretacijo Cankarja, ne glede na to, koliko in do katere mere so te interpretacije bile in ostale vrednost za sebe. Kakor takrat, ko je režiral Cankarjevo »Pohujšanje«, se je Korun pogumno izpostavil tveganju posodobljanja in raziskovanja.

Ker je bral Cankarjevo »politično tragedijo« brez predsodkov, je Korun v »Hlapcih« videl možnost spregovoriti o svojem času, ali nanj vsaj aludirati. V učitelju Jermanu je režiser zaslutil sodobnega intelektualca, ki se v nezavidnih političnih okoliščinah prizadeva zastopati in braniti svoje stališče, moralno in intelektualno integralnost svoje osebnosti, svojo vizijo človeka in družbe.

V primerjavi s »Pohujšanjem v dolini šentflorjanski« se je Korunov eksperiment s »Hlapci« pokazal manj plodonosen, v glavnem tudi zaradi tega, ker je Korun realiziral »Pohujšanje« z ansamblom, ki je lahko globlje in verneje sledil njegovim idejam in jih realiziral. Čeprav je Korun aktualiziral idejni koncept Cankarjeve drame, so igralci, vsaj večina izmed njih, ostali v okvirih konvencionalnega drobnorealističnega scenskega jezika, zato je inovacija ostala bolj zunanja, deklarativna kot pa stvarna in bistvena. Vsiljiva simbolika se je prepletala z elementi naturalizma, sentimentalnosti in svobodnjaške retorike.

Za predstavo, ki hoče biti »nova«, je bilo tu preveč dramatiziranja in tendencioznosti, psihologiziranja in staromodne teatralnosti, kar je predvsem prišlo do izraza v četrtem in petem dejanju. Bolj umerjeno kot drugi in z manj zunanje eksaltiranosti je igral Stanko Potisk župnika. Poleg Jermana v interpretaciji Branka Grubarja so ostale pomembnejše vloge igrali Pavle Jeršin, Sandi Krošl, Janez Bermež, Marjanca Krošlova, Marija Goršičeva in Nada Božičeva.

M. Nervi

DNEVNIK, 22. maja 1968

Prva predstava na Pozorju

POSREČENA NEZVESTOBA

Slovensko ljudsko gledališče iz Celja je izven konkurence prikazalo Cankarjeve »Hlapce«.

Režiser Mile Korun je pred dvema letoma na Pozorju pobral lovorike za režijo Cankarjeve drame »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Tej Korunovi režiji je dajala čar dosledna toda čisto specifična nezvestoba Cankarju. Ker vidi v Cankarju elemente tudi našega časa in ker meni, da določene družbene in duhovne vrednote živijo tudi v naši družbi (ali, če hočete: v Sloveniji), si Korun prizadeva prikazati Cankarjeve tekste čim bolj aktualno. Predstavi v dobro in režiserjevi ideji v korist v tej aktualizaciji ni bilo nevarnosti za nezvestobo cankarski tradiciji.

Jacques Audibert: Iz zla se zlo rodi. Premiera: 8. III. 1968. Režija: Franci Križaj. — Branko Grubar, Minu Kjudrova in Bruno Vodpivec.

Jean Anouilh: Evridika, Premiera: 26. IV. 1968. Režija: Franci Križaj. — Miša Mencejeva, Bruno Vodopivec, Drago Kastelic, Janez Bermež in Pavle Jeršin.

Tokrat smo se ponovno srečali s Cankarjevim tekstom in z režiserjem Korunom. Drama »Hlapci« (igrana izven konkurence ob petdeseti obletnici pisateljeve smrti) je v režiji doživeta kot čisto irealna vizija zloma nekega revolucionarja. Učitelj Jerman je v spopadu s konformističnim okoljem, s klerikalizmom, poražen. Korun je prikazal analizo poraza, pri čemer je vztrajal tako pri intimni krizi protagonista, kakor tudi pri slikovitem transponiranju moralne podobe okolja.

V ansamblu celjskega ljudskega gledališča je imel režiser privržene, čeprav najpogosteje patetične sodelavce in somišljenike. Njegova zamisel o prelivanju enega dejanja v drugo brez običajnega spuščanja zastora, njegova povsem nadrealistična kompozicija spopada učitelja Jermana z okoljem je bila vizualno brezhibno uresničena. Branko Grubar je kot učitelj Jerman temperamentno in poudarjeno interpretiral lik, ki mu je bil zaupan, tako kakor to delajo igralci, ki so prepričani v moč patetične besede. Številni ansambel ob Grubarju je bil temelj, na katerega je grajena scenska p'ramida, njen vrh pa je rezerviran za protagonista.

Mile Korun je še enkrat pogumno gradil predstavo iz Cankarjevega teksta ter pri tem ostal bližji današnjemu gledališkemu prepričanju o potrebnosti slikovite scene kot pa Cankarjevemu (pogojnemu) realizmu. Četudi je zakrivil nezvestobo, je bila ta nezvestoba posrečena.

Miodrag Kujundžić

JERMAN ALI HAMLET

Cankarjevi »Hlapci« v izvedbi Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja.

Znan po svojih modernih in pogumnih interpretacijah Cankarjevih dram, je režiser Mile Korun tudi tokrat mojstrsko oživil zelo skladno in za igranje težko dramo »Hlapci«. Korun je razbil na drobne koščke klasično interpretacijo Cankarja, razbil je mit o učitelju Jermanu, glavnem junaku »Hlapcev« in njegovem zlomu. Ko je Korun iskal Jermana, je tako rekoč iskal Hamleta naših dni. V niansiranju Jermanovega odnosa do naroda, boga, smrti, matere in ljubljene žene, Korun ni pozabil na Jermanovo vizijo svobode kakor tudi ne na dramske situacije, ki to vizijo spreminjajo in lomijo. Torej ne gre samo za zlom junaka, temveč tudi za zlom vizije o svetu. Kajti v svetu lutk in menihov se vizije podirajo, vzletavajo, toda omahnejo. Takšno interpretacijo je Korun dosegel s skrbno izdelanimi detajli, ki ne izstopajo iz celote, temveč jo zaokrožajo. Dokler ne pride v akcijo, je Jerman neprenehoma s knjigo v roki, kot Hamlet. A ko v akciji doživi zlom, ko se njegova revolta izgubi v množici, ki ga ne razume, pride prelom, odtujenost, po kateri Jerman poskuša samomor.

V mejah svojih možnosti je igralski ansambel disciplinirano uresničeval režiserjeve ideje. Posebno so izsto-

Peter Ustinov: Komaj do srednjih vej. Premiera: 24. V. 1968. Režija Jože Babič. — Jože Pristov, Marjanca Krošova, Nada Božičeva in Franci Gabrovšek.

Marjanca Krošlova v vlogi
Veronike v obnovljeni
uprizoritvi Celjskih grofov
Bratka Krefta.
Premiera: 21. VI. 1968.
Režija: Branko Gombač.

pali Branko Grubar kot Jerman, krčevit, eksploziven, morda včasih preveč poudarjen, toda vsekakor poln revolte; Stanko Potisk kot župnik, hladen, precizen kot stroj oblasti; Pavle Jeršin kot Komar, ki ga je zlomil licemerski čas, in Sandi Krošl kot Hvastja, tih, skrivnosten, že davno izgubljen. Treba je še omeniti Jožeta Pristova (kovač Kalander), Marjanco Krošlovo, Marijo Goršičevo in Nado Božičevo, ki so igrale učiteljice.

Žarko Jovanović

VEČERNJI LIST, 23. maja 1968

NESMRTNI CANKAR

»Hlapci« izven konkurence — uspeh celjskega gledališča in režiserja Mileta Koruna

Letošnjemu Pozorju — njegova osnovna odlika je družbeno-kritični angažma večine novih, sodobnih dramskih tekstov (Roksandić, Kozak, Fabrio, Čašula, Lebović), so dali Cankarjevi »Hlapci« imeniten uvod tako s tekstom kot s predstavo, v katerih je kritični odnos do družbe izražen z izredno umetniško močjo in lepoto. Ta predstava v izvedbi Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja in v režiji Mileta Koruna je s svojim

nevsiljivim novatorstvom ponovno prepričala, da se nacionalna gledališka dediščina ne podeduje, temveč jo mora vsaka generacija na novo najti. Uprizorjena izven konkurence, v čast Cankarjevega jubileja je ta predstava spodbuda za gojitev in obnavljanje gledališke tradicije in podobno kot nagrajena ljubljanska predstava »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«, za katero je isti režiser dobil nagrado na predlanskem Pozorju, pomeni izredno dragocen prispevek Pozorju. V primerjavi s prejšnjimi tradicionalnimi uprizoritvami »Hlapcev«, ki so jih svoj čas uprizarjali v režiji Slavka Jana v Ljubljani in Zagrebu, je Korunova režija »Hlapcev« pridušena, umerjena, brez romantičnega zanosa in črno-belih odnosov, toda s svojo atmosfero potrnosti, brezizhodnosti in suma zelo blizu sodobni senzibilnosti. V tej predstavi ni pravega heroizma. »Hlapci« so bolj drama neke družbe kot pa posameznika v tej družbi. Jermanov glas je slab, v njem sta pošten namen in krhka moč osamljenega intelektualca sredi neizmernosti otopele človekove neumnosti in hlapčevskega strahu. V enotnosti kraja režiserjeve scenografije, ki je sestavljena iz nametanih šolskih klopi z oguljenim naslonjačem v levem kotu, ki označuje Jermanov dom, povezuje režija elemente Cankarjeve drame v zaokroženo celoto. Intimna razpoloženja se naravno prelivajo v glasnejša, toda vsa igra ohranja moto zadržanosti, bolj kot melanholična kakor pa kot protestna slika nekega zadušljivega stanja, iz katerega človeški duh mora iskati izhod, četudi ga trenutno ne najde. Medtem ko v tretjem dejanju zaradi te pridušenosti in poudarkov predvsem kolektivne narave, toda zelo preciznega, vendar skicnega prikaza posameznih značajev prihaja tudi do dolžin in monotonosti, pomenita zadnja dva dejanja po odmoru višek kolektivne in individualne igre. Jermanov govor v krčmi je kot glas vpijočega v puščavi. Neprodornost človeške ravnodušnosti je režija izvrstno izrazila z litanijami zbranih tercijalk, ki prehajajo v zamolklo udarjanje rok po lesenih klopeh, ki je vedno hitrejše, vedno bolj grozljivo, vedno bližje slepemu nasilju. V zelo homogenem in kultiviranem ansamblu te predstave dajejo najmarkantnejše vloge Sandi Krošl kot učitelj Hvastja, Pavle Jeršin kot učitelj Komar, Stanko Potisk kot župnik in Jože Pristov kot kovač Kalandar poleg vrste izredno zadetih epizodnih vlog. Mladi Branko Grubar kljub občasnim padcem prinaša pomembne novosti v interpretaciji tega lika nervoznega in utrujenega junaka naših dni.

M. GRGIČEVIĆ

PODATKI IZ PRETEKLE SEZONE 1967/68

Delo	Število predstav	Objskovalcev
Celjski grofje (ponovitev)	1	448
Cvetje zla (ponovitev)	3	481
Beseda ni konj (ponovitev)	2	1.441
Kajuhov večer (ponovitev)	3	616
Dvojčka (ponovitev)	1	155
Lepa naša domovina	11	2.381
Hlapci	27	8.786
Svejk v II. svetovni vojni	38	10.923
Trnuljčica	33	12.849
Krčmarica	16	4.866
Kralj Oidipus	19	5.674
Iz zla se zlo rodi	12	3.302
Evridika	10	2.734
Komaj do srednjih vej	13	3.884
Celjski grofje (obnovitev)	4	1.102
Skupaj:	193	59.642
Druge predstave (gostovanja)	11	2.887
Vsega skupaj:	204	62.529
Abonmajev je bilo	12	
za odrasle	5	
za mladino	7	
Abonentov je bilo	3.095	
odraslih	1.093	
mladine	2.002	

V tej številki smo nameravali objaviti uvodni govor mg. Fedorja Gradišnika ob otvoritvi Tedna slovenske sodobne drame; zaradi pomanjkanja prostora pa ga bomo objavili v naslednji številki.

V predzadnji številki lanskega letnika je bil pri ponatisu klišeja »Ljubezen štirih polkovnikov« pomotoma imenovan drugi scenograf. Pravilno: scenografa sta bila Mle Korun in Niko Matul.

TKANINA - GALANTERIJA

Z VELEBLAGOVNICO LJUDSKI MAGAZIN
SE PRIPOROČA

VELEBLAGOVNICA

n a m a

LJUBLJANA

- priporoča potrošnikom hiter, sodoben in cenen nakup vseh potrebščin za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo
- potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje
- za tuje kupce je v hiši menjalnica

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:
TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2
BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO,
Wolfova ulica

KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova ulica
BLAGOVNICA ŠKOFJA LOKA, Kidričeva 1/a